

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1557 - 1558/2559

นายชูชัย ศรีศันสนีย์ กับพวก
สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย กับพวกโจทก์
จำเลย

พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 4

กฎกระทรวง (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541

พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535

พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ.2509 มาตรา 4, 22 (1), 23, 48

การพิจารณาว่าจำเลยที่ 1 ประกอบกิจการที่ไม่ได้แสวงหากำไรทางเศรษฐกิจอันจะเข้าช้อยกเว้นไม่ต้องนำบัญชีกำไรขาดทุนมาบัญชีตามกฎกระทรวง (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 หรือไม่ ต้องคำนึงถึงลักษณะการประกอบกิจการแท้จริงและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกิจการที่ระบุในข้อบังคับประกอบด้วย

การจัดตั้งกิจการของจำเลยที่ 1 มีที่มาจาก พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 หมวด 7 องค์กรเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจหลักทรัพย์ ส่วนที่ 2 สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ มาตรา 230 ถึงมาตรา 237 ที่บัญญัติให้บริษัทหลักทรัพย์ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการส่งเสริมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกันได้ โดยต้องมีข้อบังคับ ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้นำ พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ.2509 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการ การควบคุม การเลิก และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตาม พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ.2509 หมวด 3 การดำเนินกิจการของสมาคมการค้า มาตรา 22 (1) บัญญัติห้ามมิให้สมาคมการค้ากระทำการประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเอง หรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิก หรือเข้ามีส่วน ถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ๆ เว้นแต่เป็นการถือตราสารหนี้หรือเข้าถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่สมาคมการค้า มาตรา 23 บัญญัติห้ามมิให้สมาคมการค้าแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก และมาตรา 4 ให้นิยาม "ผู้ประกอบวิสาหกิจ" หมายความว่าบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจทางการค้า อุตสาหกรรมหรือการเงิน และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจอื่นในทางเศรษฐกิจที่รัฐมนตรีจะได้อำนาจในกฎกระทรวง การฝ่าฝืนมีโทษปรับตามมาตรา 48 แสดงว่าตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 230 ถึงมาตรา 237 ประกอบ พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ.2509 กำหนดให้กิจการสมาคมเช่นจำเลยที่ 1 จัดตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่ไม่แสวงหากำไรเท่านั้น กล่าวคือไม่สามารถแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก

ตามข้อบังคับของจำเลยที่ 1 ข้อ 5 กำหนดวัตถุประสงค์ตาม (1) ถึง (8) ไม่ปรากฏว่าได้ระบุวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจไว้ ส่วนวัตถุประสงค์ตาม (2) ที่ว่าส่งเสริมและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ การทำธุรกรรมเกี่ยวกับตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ มีความหมายว่าจำเลยที่ 1 มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมและพัฒนาตลาดตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือส่งเสริมและพัฒนาการทำธุรกรรมเกี่ยวกับตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ซึ่งไม่ได้กำหนดเพื่อแสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจ ข้อบังคับของจำเลยที่ 1 ส่วนที่ 6 มุ่งเน้นควบคุมดูแลจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ ส่วนข้อ 10 ข้อ 116 ถึงข้อ 118 กำหนดให้จำเลย

ที่ 1 เรียกเก็บค่าสมาชิกหรือค่าโอนสิทธิ ค่าบำรุง ค่าบริการ และค่าอื่นค่าขอขึ้นทะเบียนข้อมูลตราสารหนี้ได้ก็เพื่อหารายได้ดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา ไม่มีข้อบังคับของจำเลยที่ 1 ข้อใดที่กำหนดให้นำรายได้ไปแบ่งปันเป็นผลกำไรแก่สมาชิกหรือผู้ใด ทั้งปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 1 ได้รับเงินรายได้สนับสนุนจากกระทรวงการคลังซึ่งใช้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้างต้น และรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายไม่มีการแบ่งให้แก่สมาชิกของจำเลยที่ 1 แสดงว่าจำเลยที่ 1 เป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการส่งเสริมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน เป็นการประกอบกิจการที่มีได้แสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจซึ่งมิให้นำบทบัญญัติ หมวด 11 ค่าชดเชย มาใช้บังคับตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

คดีทั้งสองสำนวนนี้ศาลแรงงานกลางสั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน โดยให้เรียกโจทก์เรียงตามลำดับสำนวนว่าโจทก์ที่ 1 และที่ 2 กับเรียกจำเลยที่ 1 และที่ 2 ตามเดิม

โจทก์ทั้งสองฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันจ่ายเงินตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานเป็นค่าจ้างกับดอกเบี่ยและเงินเพิ่ม 725,602 บาท ค่าชดเชยและค่าชดเชยพิเศษรวมดอกเบี่ยและเงินเพิ่ม 25,463,767 บาท แก่โจทก์ที่ 1 ให้จำเลยที่ 2 จ่ายค่าเสียหายในมูลละเมิด 500,000 บาท แก่โจทก์ที่ 1 และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันจ่ายเงินตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานเป็นค่าชดเชยกับดอกเบี่ยและเงินเพิ่ม 3,356,000 บาท แก่โจทก์ที่ 2

จำเลยที่ 1 ที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง

ระหว่างการพิจารณาของศาลแรงงานกลางโจทก์ทั้งสองยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ 2 ศาลแรงงานกลางอนุญาต อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลางมีคำวินิจฉัยที่ 33/2555 ว่าคดีนี้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแรงงาน ศาลแรงงานกลางพิพากษายกฟ้อง

โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 อุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองว่าจำเลยที่ 1 ประกอบกิจการแสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 หรือไม่ เห็นว่า การพิจารณาว่าจำเลยที่ 1 ประกอบกิจการที่ไม่ได้แสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจอันจะเข้าข้อยกเว้นไม่ต้องนำบทบัญญัติ หมวด 11 ค่าชดเชย มาบังคับใช้ตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 หรือไม่ ต้องคำนึงถึงลักษณะการประกอบกิจการแท้จริงและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกิจการที่ระบุในข้อบังคับประกอบด้วย การจัดตั้งกิจการของจำเลยที่ 1 มีที่มาจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 หมวด 7 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ ส่วนที่ 2 สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ มาตรา 230 ถึงมาตรา 237 ที่บัญญัติให้บริษัทหลักทรัพย์ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการส่งเสริมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกันได้ โดยต้องมีข้อบังคับได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้นำกฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้าซึ่งคือพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.2509 ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ การควบคุม การเลิก และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในส่วนนี้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติสมาคม

การคำ พ.ศ.2509 หมวด 3 การดำเนินกิจการของสมาคมการค้า มาตรา 22 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้สมาคมการค้ากระทำการใด ๆ ดังต่อไปนี้ (1) ประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเอง หรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิก หรือเข้ามีส่วนถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ๆ เว้นแต่เป็นการถือตราสารหนี้ หรือเข้าถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่สมาคมการค้า (2)..." มาตรา 23 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้สมาคมการค้าแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก..." และมาตรา 4 ให้นิยาม "ผู้ประกอบการวิสาหกิจ หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบธุรกิจทางการค้า อุตสาหกรรม หรือการเงิน และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจอื่นในทางเศรษฐกิจที่รัฐมนตรีจะได้อำนาจในกฎกระทรวง" ซึ่งการฝ่าฝืนมีโทษปรับตามมาตรา 48 เช่นนี้ แสดงว่าตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 230 ถึงมาตรา 237 ประกอบพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.2509 กำหนดให้กิจการสมาคมเช่นจำเลยที่ 1 จัดตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่ไม่แสวงหากำไรเท่านั้น กล่าวคือไม่สามารถแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก ซึ่งจำเลยที่ 1 จัดทำข้อบังคับสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย ข้อ 5 กำหนดวัตถุประสงค์ของสมาคมดังต่อไปนี้ (1) เป็นศูนย์รวมของข้อมูลด้านตลาดตราสารหนี้และให้บริการข้อมูลตราสารหนี้ (2) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ การทำธุรกรรมเกี่ยวกับตราสารหนี้ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ (3) ส่งเสริม พัฒนา และกำหนดมาตรฐานและวิธีปฏิบัติในการประกอบธุรกิจตราสารหนี้ (4) กำกับดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ จรรยาบรรณและมาตรฐานการปฏิบัติในตลาดตราสารหนี้ (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับตราสารหนี้ รวมถึงรับปรึกษาและให้ความเห็นทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับตลาดตราสารหนี้ (6) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสมาชิก (7) ประนีประนอมและแก้ไขข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจด้านตราสารหนี้ (8) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์และกระทำการกิจการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ไม่ปรากฏว่าได้ระบุวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจไว้ ส่วนวัตถุประสงค์ตามข้อ 2 ที่ว่าส่งเสริมและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ การทำธุรกรรมเกี่ยวกับตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ ก็มีความหมายว่าจำเลยที่ 1 มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมและพัฒนาตลาดตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือส่งเสริมและพัฒนาการทำธุรกรรมเกี่ยวกับตราสารหนี้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในตลาดตราสารหนี้ ซึ่งไม่ได้กำหนดเพื่อแสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ข้อบังคับสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย ส่วนที่ 6 มุ่งเน้นควบคุมดูแลจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ ส่วนที่ข้อบังคับสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย ข้อ 10 ข้อ 116 ถึงข้อ 118 กำหนดให้จำเลยที่ 1 เรียกเก็บค่าสมาชิกหรือค่าโอนสิทธิ ค่าบำรุง ค่าบริการ และค่ายื่นคำขอขึ้นทะเบียนข้อมูลตราสารหนี้ได้ ก็เพื่อหารายได้ดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา ไม่มีข้อบังคับสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทยข้อใดที่กำหนดให้นำรายได้ไปแบ่งปันเป็นผลกำไรแก่สมาชิกหรือผู้ใด ทั้งปรากฏข้อเท็จจริงตามงบรายได้และรายจ่าย ที่คู่ความไม่ได้แย้งกันว่าจำเลยที่ 1 ได้รับเงินรายได้สนับสนุนจากกระทรวงการคลังซึ่งใช้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้างต้นด้วย ประกอบกับศาลแรงงานกลางฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะการประกอบกิจการของจำเลยที่ 1 ว่ารายได้ที่มากกว่ารายจ่ายไม่มีการแบ่งให้แก่สมาชิก แสดงว่าจำเลยที่ 1 เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการส่งเสริมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน เป็นการประกอบกิจการที่มีได้แสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจซึ่งมิให้นำบัญญัติ หมวด 11 ค่าชดเชย มาใช้บังคับตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ที่ศาลแรงงานกลางพิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย

พิพากษายืน

(เสรี เพศประเสริฐ-นิตย์ สุภัทรพาหิรผล-ธีระ เบญจรัศมีโรจน์)

ศาลแรงงานกลาง - นายภูมिवุฒิ พุทธสุธัตตา

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

พ4244/2555

หมายเหตุ